

N. A. BASKAKOV: *Osnovne veki razvitiya sovetского uygurovedeniya* (Sovyet Uygur Biliminin Gelişmesinde Başlıca Aşamalar) "Sovetskaya Tyurkologiya" Dergisi, No: 4 (1979), ss. 3-9.

Bu yazıda, Uygur halkının dili, yazını, folklorü, tarihi ve etnoğrafyası üzerine Sovyetler Birliği'nde yapılan çalışmalar anlatılmaktadır.

Türkoloji dallarından olan Sovyet Uygur biliminin gelişmesinde çok önemli rol oynayan S. E. Malov, elliyi aşkın yapıtında Uygur dili ve lehçeleri, yazını, folklorü, tarihi, kültürü ve etnoğrafyasını incelemiştir.

⁵ "Kitâbu'l-Cemâhir ft Ma'rifeti'l-Cevâhir" (El yazması nüshası Kayseri'de Raşid Efendi Kütüphanesi'nde bulunmaktadır). Çev.: Ş. Yaltkaya. *Türkiyat Mecmuası* V, 1-26 (1935).

⁶ "Kitâbu's-Saydene" *Mukaddemesi*. (Bilinen biricik nüshası Bursa Genel Kitaplığı Kurşunlu Kütüphanesi 149 numarada bulunan bu yazma ilk olarak 1927'de Z. V. Togan tarafından bilim dünyasına tanıtılmıştır). Çev.: Ş. Yaltkaya. İstanbul 1937. = İ. Ü. Tıp Enst. neşriyatı. No. 9.

1930-40 yıllarında Uygur kültürü, yazını ve dili alanında inceleme ve araştırmalar yapan Alma-Ata, Taşkent ve Frunze gibi bilim merkezleri dışında, Leningrad ve Moskova Doğubilimi enstitülerinde Uygurca öğretilmeye başladı. Bu dönemde, K. Aşurov, A. K. Borovkov, V. M. Nasilov, V. Saliev ve K. K. Yudahin Uygurca üzerinde çalışmalar yaptılar. N. A. Baskakov ve T. R. Rahimov ilk küçük Rusça-Uygurca sözlük yayımladı. Uygur yazınına ilişkin sorunlar, N. İsrailov, M. Karataev, A. Abdullin, A. Nogmanov, A. Ansari, Z. Başiri, N. Mavaev, A. Hudaykulov, O. Kasimov, A. Muhammediev, A. Pozibakiev, Z. Torehanov, K. Hasanov'ın yapıtlarında ele alınmıştır. Uygur folklorü alanında, Z. Başiri, N. Mavaev, A. Pozibakiev, Uygur halkının tarihi ve kültürü üzerine, S. F. Ol'denburg, A. Yu. Yakubovskiy, M. F. Gavrilov, V. F. Şahmatov incelemeler yayımlamışlardır. 1950-60 yıllarında A. Ya. Valitova, M. Hamraev, U. Mamatahunov, K. Tohtamov, A. Mametov, M. Aliev, K. Hasanov, E. V. Lizunov Uygur yazını, P. İ. Fesenko, T. R. Rahimov, A. İdayatov, M. N. Kabirov, K. Usmanov, D. İ. Tihonov, V. F. Şahmatov, Uygur halkının tarihi üzerine incelemeler yaptı. 1960-70 yıllarında, Uygurca alanında, S. E. Malov, E. R. Tenişev, G. S. Sadvakasov, A. T. Kaydarov, T. Rahimov, T. Talipov, İ. İsmailov, A. Şamieva'nın çalışmalarını kaydetmek gerekir. Uygur yazını ve folklorü üzerine, M. Hamraev, A. Valitova, R. Kadiri, P. Sabitova, A. Mamatahunov, S. Mollaudov, Yu. Muhlisov, K. Tohtamov, Uygur halkı ve kültür tarihi alanında, T. Rahimov, S. G. Klyaştorıy, D. Tihonov, M. Kabirov, M. Turganov, H. Vahidov, E. Mamedova, M. Kutlukov, M. Puziev, A. Valitova inceleme ve araştırma yapmışlardır. Yazar, redaktörlüğünü G. S. Sadvakasov, R. G. Hodjaev ve G. M. İshakov'un yaptığı "Materialı po istorii i kul'ture Uygurskogo naroda" (Uygur Halkının Tarihi ve Kültürü Hakkında Malzemeler) başlıklı kitabın, Uygur halkının tarih ve kültürü üzerine 1978'de yayımlanan en son çalışma olduğunu kaydederek yazısına son veriyor.

TÜTEN ÖZKAYA Ph, D.